

סגולה מיוחדת היא באדם שאין הוא יכול להתקיים אלא אם כן הוא צופה אל העתיד

ויקטור פרנקל, האדם מחפש משמעות: מבוא ללוגותרפיה, דביר, 1970

הקדמה

אל"ם משה שפריר, שכונה בפשטות בפי כולנו - פקודיו, מפקדיו ועמיתיו - "שפריר", היה אדם צופה פני עתיד. שפריר חלם על מערכות ועל הנדסת מערכות. לפני מותו בטרם עת החל לכתוב ספר שינגיש את התחום לאלה שעושים בו את צעדיהם הראשונים.

שפריר החל את מסלולו בחיל החימוש בהתנדבות לשירות צבאי, שלא היה מחויב בו, והמהלך סימן כבר אז את תחילת דרכו המיוחדת שתוביל אותו בהמשך לתפקיד בכיר - ראש מחלקת מנ"ש (מערכות נשק), שהייתה אז המחלקה שעסקה בטכנולוגיות המתקדמות ביותר בכוחות היבשה.

לאורך שירותו עסק שפריר במגוון מערכות מתקדמות ביותר, בעיקר במערכות הדמיה תרמית שהיו משנות השמונים מרכיב מכריע ושובר שוויון בלוחמת היבשה. הקרובים אליו ידעו שמלבד עיסוקו בטכנולוגיה עסק שפריר בעיקר באנשים.

שפריר פיתח וטיפח אותנו כמהנדסי מערכות. לתפיסתו הנדסת מכונות, חשמל או אווירונאוטיקה היו רק בסיס ראשוני לפיתוח התמחויות מורכבות יותר, מערכתיות יותר, שהן הכרחיות בעת שעוסקים במערכות נשק מתקדמות המשלבות תחומים טכנולוגיים רבים. המילה "אינטגרציה" חדרה למילון היומיומי שלנו וכך גם "אפיון מערכת", "בדיקות מערכת", "תפיסה מערכתית" ועוד. ותמיד, תמיד, תפס הגורם האנושי - הלוחם, איש האחזקה, המהנדס המתכנן ואחרים - חלק מרכזי בתכנון ובחשיבה שלו.

שפריר היה איש של אנשים. נעים הליכות ועם זאת נחוש, לעיתים שנון וציני אך תמיד עם הומור ואופטימיות. "אנחנו פושעים..." (תמיד בגוף ראשון והוא מכניס עצמו לעניין) נהג לומר בתחילת משפט שבהמשכו הופיעה תוכחה על משהו שהשתבש. התוכנית הגדולה שלו הייתה תוכנית של אנשים. החץ שסימן לפני שנים רבות התגשם בדמות מערכת אנושית שכיום משפיעה על מערכת הביטחון והתעשייה הביטחונית כולה, הרבה מעבר לגבולותיו של צה"ל.

שפריר לא הספיק להשלים את ספרו. הקדשת ספר זה לזכרו היא סגירת מעגל מבורכת. מי ייתן ויהיה כלי בידם של מהנדסי המערכות של המחר.

אני מאחל לקוראים וללומדים שיפיקו את המיטב מספר זה. הלוואי שדרכו וגישתו של שפריר ז"ל תהיינה דוגמה ומופת למהנדסי המערכות של העתיד.

תא"ל (מיל) ירון ליבנת¹

¹ מהנדס מערכות מנוסה שהוביל פיתוח מערכות ביטחוניות מורכבות מאוד. חתן פרס ביטחון ישראל, ביצע מגוון תפקידי פיתוח הנדסי בחיל החימוש ועמד בראש מנת"ק (מנהלת תוכנית טנק המרכבה) בין השנים 2008-2013.